

עין משפט
גד מצוה

יש א מיי פֿיל מהלכות סנהדרין הלכה ג והלכה י:
ב ב מיי פֿיצ מהלכות סנהדרין הלכה י סמג
עשין לו טוש״ע ח״ת סימן ג
סעיף ב:
בא ג מיי שס פֿיה הלכה ח סמג שס טוש״ע שס סעיף א:
בב ד מיי פֿ״ג מהלכי עדות הלכה א סמג
עשין קט טוש״ע ח״ת סימן ג
סעיף א:

רבינו חננאל

ומקשינן חבלות דגופו לחבלות דממונו וקסבר עירוב פרשיות כתוב כאן ואפילו הלאות דכתיב בהו אם כסף תלוה את עמי וגו' וחיובא בהן כל מה שכתוב בפרשת ואלה המשפטים מעורבין הן, וכי כתיב אלהים אכולהו כתיבי אפילו הודאות והלאות צריכין ג' מומחין מיהו אקילו רבנן בהודאות והלאות דלא לבעו מומחין משום דר' חנינא דאמר דבר תורה אחד דיני ממונות ואחד דיני נפשות בדרישה וחקירה

ב:

מה אי חבֿל בגופו מה אי חבֿל בממונו. ממונו הי"ל למנקט צרישא שכן דרך בכל מקום בלשון מה לי להקדים הפשוט כדאשכחן בהמפקיד (ב"מ דף לו.): מלאך המות מה לי הכא מה לי התם וכן ומה לי קטלא כולה מה לי קטלא פלגא ובאחרו נשך (שם דף סג.) השתא דאמר רבי ינאי מה לי הן מה לי דמיהן מה לי דמיהן מה לי הן נמי אמרינן וי"ל דחבֿלא שייכא בגוף טפי ופשיטא לכן נקט צרישא חבל בגופו:

דברי **חבֿל** אין דיניהן דין. דרבי אבהו אדריבי אבהו פריך דשמואל ושאר אמוראי סברי דיניהן דין וא"ת היכי קאמר ד"ה הא איכא צרייתא דרמי בר חמא בהגזל קמא (ב"ק דף קו.) דאמר ארבעה שומרין לריבין כפיהה במקמת דלית ליה עירוב פרשיות ומאן דלית ליה עירוב פרשיות לא צעי שלשה כדמוכח בשמעתין וי"ל דרבי אבהו לא חשיב לה להאיא צרייתא דלא מתניא בי ר' חייא ור' אושעיא וע"ק דרבי יוחנן אית ליה בהגזל (שם): דרמי בר חמא וצירוש'ל דריש מכילמין אמרינן רבי יוחנן וריש לקיש אמרי תרווייהו שנים שדנו אין דיניהם דין ובהחולץ (יבמות דף מז:): נמי קאמר רבי יוחנן גר לרץ שלשה משפט כתיב ציה וי"ל דאפי' מאן דאית ליה אין עירוב פרשיות כתוב כאן צעי שלשה משום דכתיב (ויקרא כד) משפט אחד יהיה לכם והאי דקאמר הכא מאי קסבר כו' הי"ק אי קא סבר אין עירוב פרשיות כתוב כאן ולכן לא צעינן מומחין דלא דריש משפט אחד להשוות הודאות והלאות לגזילות וחבֿלות שלשה מנא ליה וכי קאמר לעולם קסבר עירוב פרשיות כתוב כאן וצדין הוא דצעי מומחין כו' הנ"ל דאפי' אין עירוב פרשיות כתוב כאן צדין הוא דליבצו ג' מומחין

ממשפט אחד חלל שאינו רוצה לחזור מדברי המקשה דקאמר אי אין עירוב פרשיות כתוב כאן לא שמעינן ג' ומומחין ממשפט אחד וא"ת כי היכי דילפינן דרישה וחקירה ממשפט אחד נילף נמי לענין ג' ומומחין אפי' מאן דלית ליה עירוב פרשיות וי"ל דמשפט אחד להשוות דיני ממונות לדיני נפשות קאתי ולא להשוות דיני ממונות אהדדי דאקרא דלעיל קאי דכתיב (שם) מכה בהמה ישלמנה ומכה אדם יומת וכתיב בתריה משפט אחד וגו' ותדע דלקמן (דף מ.) צעי גזירה שוה דהיטב היטב ולא ילפינן דיני נפשות מהדדי לענין דרישה וחקירה מדכתב משפט אחד ומיהו ע"כ אין ראייה משם דא"כ תיקשה לרמי בר חמא אליבא דרבי אבהו ולרבי יוחנן דאית להו משפט אחד אפי' להשוות דיני ממונות אהדדי חלל אינטריך היטב מטעם דלקמן דליכתבינהו רחמנא בחדא וא"ת אכתי לענין מומחין מיהא נילף דיני ממונות מדיני נפשות כמו לענין דרישה וחקירה וי"ל מדכתב רחמנא מומחין גבי גזילות ש"מ דלגבי הכי לא ילפינן דיני ממונות מדיני נפשות אצל קשה למאן דאית ליה עירוב פרשיות מומחין דכתב רחמנא גבי דיני ממונות למ"ל ושמה לענין מומחין אין ללמוד דיני ממונות מדיני נפשות כיון דסגי בשלשה וז"ע כל הנך מיילי דחשיב לקמן בפ' אחד דיני ממונות (דף לב.) מה צין דיני ממונות לדיני נפשות אמאי לא משווין להו ממשפט אחד יהיה לכם": **א**י קסבר עירוב פרשיות כתוב כאן לייבעי נמי מומחין. מפורש בהגזל קמא (ב"ק דף קו.):

לייבעי נמי מומחין. תימה דמשמע הכא דממעטינן הדיוטות מדכתיב אלהים וצפרק המגרש (גיטין דף פח:) ממעט להו מדכתיב לפניהם ולא לפני עכו"ם ולא לפני הדיוטות וי"ל דהתם ממעטינן מלפניהם משום דלפניהם קאי אאלהים דהכא כלומר לפני הדיינין המפורשין במקום אחר ומיהו בגיטין ^(ה) (שם) פירש צקונטרס משום דקאי אשבעים וזקנים הכתובים בסוף פרשת משפטים שעלו עמו להר כו' שהן סנהדרין ונראה לפרש דבגיטין לענין מיילי דכפיהי איירי דאהי מיימי לה דאציי אשכח לרב יוסף דהוה יתיב וקא מעשה אגיטין אמר ליה והאנן הדיוטות אנן אצל אלהים לאו אמילי דעשוי מיירי חלל צדין בעלמא והא דמשמע ליה מיילי דעשוי מלפניהם משום דדרשינן לקמן (דף יז.) מאשר תשים חלו כלי הדיינין דשייך בהן שימה:

דיני ממונות בשלשה:

ואין צים דין שקול. אין עושין צ"ד זוגות שאם יחלקו לחלאין הוי להו פלגא ופלגא ולא משכחת לה הטייתך לטובה ע"פ אחד הלכך מוסיפין עליהן עוד אחד. ובגמרא (דף יז.) פריך כיון דאין צ"ד שקול ומזכרת עשרים ושלשה הטייה לרעה על פי שנים לא משכחת לה: **מאה ועשרים**. בגמ' (שם) מפרש כנגד מי:

מאסים ו**שלשים**. דהיינו כ"ג עשיריות שיהא כל אחד מצית דין שר על עשרה דציר מעשרה לא אשכחן שררה: **גמ'** **מה הן קסני**. האי גזילות ומצלות פירושא לדיני ממונות הוא דלא תימא כל דיני ממונות בשממע ולמעוטי הלאות והודאות שהן צאין על גמילות חסדים ואיכא נעילת דלת צפני לזין כדאמרינן לקמן ^[א.] הלכן מעטיניהו ולקמן מפרש ממאי מעטיניהו: **הודאום והלאום**. שניהן על עסקי מלוה הן הודאות שבה לדון צעדי הודאה שמציא עדים שאומרים צפינו הודה לו הלאות שבה לדון צעדי הלוואה שמעדינן צפינו הלווה והלה כופר צשמהין וכי האי ליטנא טובא איכא צחק מכילתא הודאה אחר הודאה הלוואה אחר הלוואה מנטרפינן בפרק ג' (לקמן דף ג.) גבי עדים זוממין^[א]. ואית דמפרשי הודאות שמודה צמקת הלוואות שכופר הכל. וראשון עיקר דמכדי שניהן על עסקי מלוה הם כדאוקימנא טעמא לקמן משום נעילת דלת צפני לזין מאי שנא דהא קרי הלוואה והא לא קרי הלוואה הודאות וכפירות איצעי ליה למיתני: **תנא גזילות וחבלות**. לפרושא: **ונקרב צעל בינים אל האלהים**. מדכתב צפרשה אלהים ג' וימני נפקא לן דצעינן שלשה והאי קרא כתיב בשומר חנם חוה טוענו ששלח יד צפקדונו דהיינו גזילות: **מה לי חבל צממונו**. ממשמע שנאמר שלשה בחובל צממונו אף חובל בגופו בכלל הלכן בהא נמי כתיב ציה ואי לא תנא דיני ממונות הוה אמינא הכך משום דצגווייהו כתב נקט להו ולעולם הוא הדין לדיני מלוה להכי תנא דיני ממונות ותנא ומה הן דיני ממונות גזילות וחבלות למעוטי הודאות והלאות דאם כן דכולן צמשמע כיון דתנא דיני ממונות נישתוק: **ולמאי**. הלכתא שיירינהו תנא לדיני מלוה למעוטיניהו מאי^(א): **דברי הכל**. לקמן (דף יז.) קאי דפליגי צפרשה ואשמעינן ר' אבהו דצדין כולהו מודו דצעינן ג': **מומחין**. סמוכין ונטלו רשות מנשיא לדון כדאמרינן לקמן צפיריקין (דף ה.) **ומאי קסבר**. תנא דידן דמעטיניהו: **אי קסבר עירוב פרשיות כפיצ כאן**. דאיכא למאן דאמר בהגזל עניס (ב"ק דף קו.) שהפרשיות הכתובות באלה המשפטים מעורצבות הן שיש מקרא כתוב צפרשה וז שאינו יכול לעמוד בה חלל מפרשה אחרת הוא כגון אשר יאמר כי הוא זה (שמות כב) דילפינן מיניה ^[ב"מ ה.] מודה במקצת הטענה ישבע כו' שכתב צשומר חנם לאו אשומר חנם קאי דשומרין אע"פ שלא הודו במקצת חייבין ליטבע דהודאה מקצת הטענה אפרשת דאם כסף תלוה קאי (שמות כב) דהתם הוא דצעינן הודאה במקצת ואי לא מודה כלום חזקה אם טענת התובע אמת לא היה יכול זה להעז פניו נגדו ולומר לא הלויתני הלכך אפי' שצועה לא צעי אצל צפיקדון דליכא גמילות חסדים מעיז פניו וכופר הכל וצעי שצועה והאי תנא דמתניתין אי סבירא ליה נמי דהאי אשר יאמר כי הוא זה בהלוואה משתעי הרי נאמר אלהים בהאי קרא דמשמע מומחין לשון שררה ורצנות כדמתרגמינן ראה נתתיך אלהים לפרעה (שם יז) לשון רבנות וליצעי מומחין: **ואי קסבר**. דהאי קרא לאו בהלוואה משתעי: **שלשה מנא**. בהלוואה הא מתלתא אלהים נפקא לן לקמן (דף ג.) ואלהים בהלוואה לא כתיב: **משום דר' חנינא**. ותקנתא דרבנן הוא: **בדרישה וחקירה**. לריך לצדוק את העדים בציא יוס בציא שעה הלווה:

שנאמר

מסורת הש"ס

(א) לקמן ו. פז.; ג. [ב"ק קז.]; א. לקמן לב. יבמות קכב.; ד. [נשי"ש מח"ו]; (א) [נדר"ל ממאין] (י) [חולין לה:]; (י) [ועי' בתוספות לקמן לב. ד"ה אחד וברי כתבו יטוב לזה]; (ח) [ד"ה לפניהם,

תורה אור השלם

1. אם לא ימצא הנזבב ונקרב בעל הבית אל האלהים אם לא שלח ידו במלאכת רעהו: שמות כב ז

מוסף רש"י

עירוב פרשיות כתוב כאן. פסוק שהוא מפרשה אחרת נמערב בזה, שאינו מקומו, דהאי כי הוא זה באס כסף תלוה הוא ליה למתביה דהתם קאי, דחילו בהך פרשמא דפקדון בלא הודאה במקצת מחייב (ב"ק קז.). בדרישה. צדיקות כי האי גוונא לבזין את דבריו (יבמות קכב: ע"ש). ובחקירה. בציא יוס ובציא שעה (שם).